Berlin, o lume într-un oraș

Am fost, în sfârșit, în Germania! Mi-au trebuit 25 de ani, timp în care am văzut mare parte din Europa și am evitat, cu bună știință, Germania. Dacă m-ați întreba de ce am făcut-o, nu știu dacă aș găsi vreun motiv care să pară cât de cât convingător. În schimb aș fi avut multe motive care să mă facă să îndrăgesc Germania sau, cel puțin, să-mi trezească interesul, chiar și numai din punct de vedere turistic.

Vin din Transilvania, dintr-un oraș săsesc, Bistrița, unde a doua limbă "oficială" era germana, pe care am studiat-o și eu timp de opt ani. Nu o vorbesc, însă, pentru că dragostea mea pentru limba lui Goethe a fost intermediată, în mod nefericit, de profesori neinspirați. Bunicii mei au trăit zece ani în Banat, după ce s-au refugiat, în 1944, din Bucovina, într-un sat numit Nițchidorf, locuit de șvabi, iar mama mea, care avea mai puțin de un an, a spus primele cuvinte, când a început să vorbească, nu în română, ci în nemțește. Când s-au mutat în Ardeal, bunicul meu vorbea perfect germana, citea în germană și a fost botezat de săteni *Șvabul.* A fost primul meu "profesor" de germană, cu el am învățat prima strofă din poezia lui Heine, *"Die Lorelei",* pe care nu am uitat-o.

Plimbare pe fluviul Spree

La câțiva ani după revoluție, îmi amintesc că a existat un moment în care, în grupul meu de amici, erau mai mulți cei care plecaseră în Germania decât cei care rămăseserăm în țară. M-am simțit brusc orfană de prieteni și, mai ales, de prietene, și asta după ce Edith și Oana, prietenele mele de suflet, s-au stabilit în Germania. În toți anii care au urmat ne întâlneam, în fiecare vară, în România, și, când ne despărțeam, le promiteam că, data viitoare, o să ne vedem la o bere pe vreo terasă din Berlin, Munchen sau Freiburg. Între timp, am continuat să ocolesc Germania, alegând alte destinații pentru vacanțe, după criterii eclectice, dar întotdeauna romantice: un fluviu, o mare, un castel pe o colină, un muzeu, un scriitor iubit a cărui aură vroiam să o simt în spațiul său, un poet pe care l-am citit în original și pe care vroiam să-l descifrez la el acasă, muzica vreunui cântăreț sau grup care m-au făcut să îndrăgesc un loc etc. Recunosc că unul dintre criterii, chiar dacă pragmatic, mi-a condiționat alegerile aproape întotdeauna. E vorba despre limba vorbită în acel loc, care trebuia să fie cât de cât descifrabilă, element pe care îl consider indispensabil într-o experiență de viață atât de complexă cum e o călătorie. Fără o înțelegere la nivel lingvistic nu se poate produce acea întâlnire magică între sufletul nostru și sufletul unui loc.

În cele din urmă, poate că distanța dintre mine și Germania a fost cauzată tocmai de bariera lingivistică, pe care am încercat să o depășesc, anul ăsta, cu câteva luni de germană intensivă on line. Nu am depășit nivelul de începători, dar am reușit să depășesc faza de “indiferență cu premeditare” față de această țară.

Am ales Berlinul pentru că, în ultima vreme, în jurul meu erau tot mai mulți (atât în Italia cât și în România), cei care plecau sau se întorceau de la Berlin, sau cei care au decis să se mute aici. Pe măsură ce citeam tot mai multe despre Berlin, simțeam că e momentul să văd orașul care are mai multe poduri decât Veneția, e de opt ori mai mare decât Parisul,

are de trei ori mai multe muzee și dublul turiștilor pe care îi are Roma, are de trei ori mai multe universități și de două ori mai multe teatre decât Londra, are cel mai mare procent de emigranți din întreaga Europă și cele mai numeroase grupuri etnice.

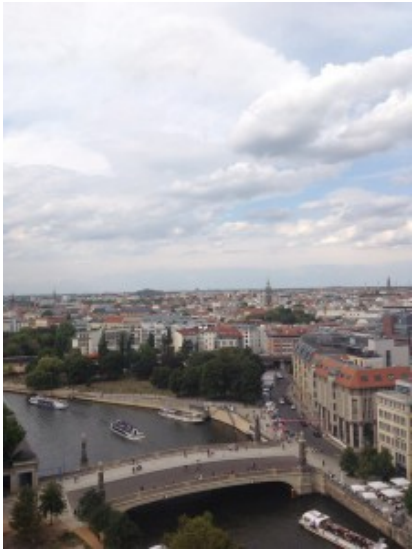

Panorama Berlin

Știam multe despre Berlin când am ajuns aici și mă așteptam la orice: să îmi placă la nebunie, să mă dezamăgească, să mă exaspereze cu dimensiunile lui enorme, dar eram sigură că nu mă va lăsa indiferentă. Nu a fost dragoste la prime vedere. Primul impact a fost puternic și dominat de stări contradictorii. Berlinul nu are un centru, “inima topografică” a orașului e risipită în cele patru puncte cardinale, e un oraș imens, dispersiv, în care e ușor să te pierzi, dar farmecul lui stă tocmai în faptul că e suprinzător, e suficient să te rătăcești preț de câțiva metri, să te întorci la un colț de stradă și să descoperi un alt cartier, altfel decât tot ceea ce ai văzut până atunci. Berlinul nu e un oraș, e o lume, iar o simplă plimbare poate să devină un înconjur al lumii: simți atmosfera pariziană, cu ai săi *Bateaux Mouches*, pe malurile fluviului Spree, atmosfera elegantă vieneză, în cartierul *Nikolaiviertel*; cele 1700 de poduri te poartă, cu imaginația, prin Veneția, Praga sau Roma, zona modernă, futuristică și avangardistă din zona *Potsdamer Platz* te face

să te gândești la New York, iar artiștii de stradă din *Alexander Platz* te duc cu gândul la *Picadilly Circus* din Londra. Berlinul îți oferă și un alt fel de călătorie în jurul lumii, de data aceasta gastronomică, un adevărat paradis al simțurilor, cu parfumurile picante , aromele intense și condimentate ale restaurantelor etnice răspândite în tot orașul.

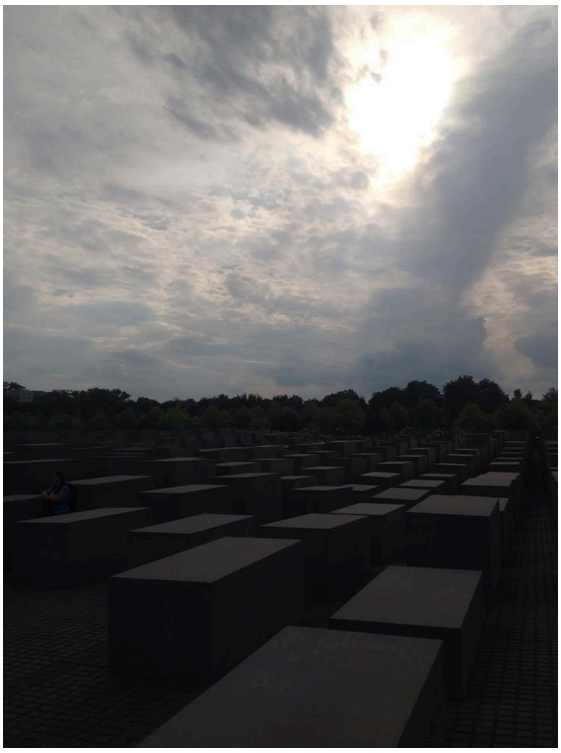

Monumentul Holocaustului

E un oraș cu o mie de fețe, pentru toate gusturile, în continuă mișcare și schimbare, de care nu te saturi pentru că nu ajungi să-l cunoști în întregime. Nu e un loc care a rămas victimă propriei istorii, chiar dacă o bună parte din oraș a fost distrusă, în timpul celui de-al doilea război mondial. Pe ruinele trecutului s-a născut spiritul orașului nou, în jurul unui concept esențial, acela al memoriei colective, tăcute, discrete, nicidecum populiste. *Monumentul dedicat Victimelor Holocaustului* e o mărturie a felului în care Berlinul și-a asumat propria istorie : în timp ce te plimbi prin orașul aglomerat, dinamic, viu, te trezești, dintr-odată, în fața a 2711 lespezi din piatră gri, de diverse mărimi, dispuse asimetric, cu tot mai puțin spațiu și lumină

între ele, în așa fel încât să dea senzația de sufocare, de neliniște, de teamă, lespezi fără nume și fără cuvinte care să le justifice prezența. E un semn tacit și tulburător că trecutul nu a fost uitat, sau aruncat în molozul șantierelor de către excavatoarele grăbite să radă la pământ urmele bombardamentelor.

În ceea ce privește istoria mai recentă, aceea a Berlinului divizat, a celor două Germanii și a celor 28 de ani de existență a Zidului blestemat, memoria colectivă a găsit forme de exprimare din cele mai diverse, de la crearea celei mai lungi galerii de artă în aer liber, *East Side Gallery*, la tarabele care vând diverse obiecte simbolice ale Germaniei comuniste și bucăți din vechiul zid (a căror autenticitate e îndoielnică), sau la chioșcurile care vând vederi din Berlin, cu o piatră încorporată, lipită pe imagine, o imitație a pietrelor din vechiul zid. Am evitat vizitele tematice din fostul Berlin de Est, pentru că am trăit 21 de ani în România comunistă și prefer să păstrez intactă, în memoria personală, amintirea dramelor care s-au consumat de o parte și de alta a zidului, ajunse și la urechile noastre, în anii ’80, în ciuda cenzurii. În Bistrița rămăseseră încă mulți sași, ai căror prieteni sau rude, plecate în Germania, simțeau pe propria piele consecințele dureroase ale unei decizii istorice iraționale.

Așa cum am mai spus, Berlinul nu e un oraș, e o lume, iar o incursiune prin istoria acestui oraș echivalează cu o lecție de istorie universală, complicată, tulburătoare, pe alocuri revoltătoare, dar vie. Ceea ce surprinde cel mai mult e tocmai echilibrul între trecut și prezent, între vechi și modern, într-un amalgam fascinant de culturi, de stiluri, de etnii, de suflete, de idei, în continuă mișcare, transformare, reînnoire.

În Berlin nu ai cum să te plictisești pentru că e un oraș inepuizabil, plin de surprize…de tot felul, cum ar fi, spre exemplu, să citești pe o fotografie, scris cu pixul și cu greșeli de ortografie, *frați preteuș* și *znagov,* pe una dintre zecile de fotografii artistice ale unei expozitii în aer liber, în zona Domului…

Plimbare pe fluviul Spree

Domul din Berlin

Monumentul Holocaustului

Checkpoint Charlie

Sony Center

Biserica Kaiser-Wilhelm

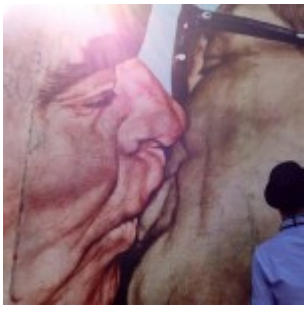

East Side Gallery

Muro di Berlino – East Side Gallery

Monumento all’Olocausto

Muro di Berlino – East Side Gallery

Il quartire di Nikolaiviertel

Muro di Berlino – East Side Gallery

Il muro di Berlino, East Side Gallery

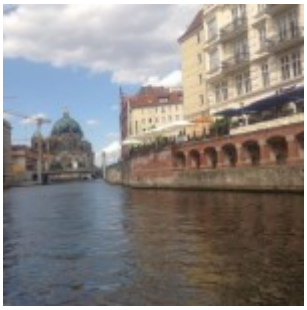
Fiume Sprea